Työ- ja elinkeinoministeriö

Asia: E 34/2025 vp https://www.eduskunta.fi/pdf/E+34/2025

Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto säästämis- ja sijoitusunionista

Perusmuistio: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Liiteasiakirja/Documents/EDK-2025-AK-20150.pdf

Lausunto

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Työ- ja elinkeinoministeriö yhtyy jo aikaisemmin linjattuun Suomen kantaan (E 44/2024 vp) siinä, että Suomi pitää erittäin tärkeänä Euroopan laajuisen pääomamarkkinan kehittämistä ja kannattaa pääomamarkkinaunionin loppuunsaattamiseen tähtääviä toimenpiteitä. Kestävää kasvua vahvistavan pääomamarkkinaunionin tavoitteena tulisi olla eurooppalaisen pääomamarkkinan syventäminen ja laajentaminen yritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseksi, kestävän talouskasvun aikaansaamiseksi, rahoitusjärjestelmän monipuolistamiseksi sekä rahoitusmarkkinoiden kriisinkestävyyden vahvistamiseksi markkinaehtoista riskinjakoa parantamalla. Suomi edistää yhteisten eurooppalaisten ratkaisujen löytymistä pääomamarkkinoiden kehittämiseksi osana strategisen kilpailukyvyn vahvistamista.

Perusmuistiossa täydennetään Suomen kantoja ja ministeriö tukee niitä. Perusmuistion mukaisesti Suomi yhtyy tiedonannossa esitettyihin arvioihin Euroopan kasvavista rahoitustarpeista puolustukseen, digitalisaatioon, puhtaaseen siirtymään ja ikääntymiseen liittyen. Suomi kuitenkin tunnistaa jäsenvaltioiden fiskaalisen liikkumavaran rajallisuuden ja korostaa pääomamarkkinoiden roolia yksityisen pääoman tehokkaassa allokaatiossa. Työ- ja elinkeinoministeri korostaa yksityisen pääomien mahdollisimman tehokasta käyttöä Euroopassa. Valtioiden, mukaan lukien Euroopan investointipankki -ryhmän, tehtävänä on paikata markkinapuutteita. Mitä tehokkaammin yksityinen pääomamarkkina toimii, sitä vähemmän on tarvetta Euroopan unionin, valtioiden (Suomessa esimerkiksi Suomen Teollisuussijoitus Oy:n ja Finnvera Oyj:n kautta) ja Euroopan investointipankki -ryhmän toimia pääomamarkkinoilla ja yritysrahoituksessa.

Kehitys viimeisen kymmenen vuoden aikana on ollut päinvastainen. Tästä syystä työ- ja elinkeinoministeriö kannattaa kaikkia toimia, joilla kehitetään EU:n pääomamarkkinoita nopeasti ja tehokkaasti. Kuilu Euroopan ja USA:n välillä on kasvanut liian suureksi. Euroopan pankkirahoitus keskeisyys ei voi olla vaikuttamatta eurooppalaisten yritysten mahdollisuuteen kasvaa merkittäviksi globaaleiksi toimijoiksi. USA:ssa muu kuin pankkirahoitus on noin 80 % yritysten rahoituksesta. Euroopassa tilanne on päinvastainen.

Työ- ja elinkeinoministeriö yhtyy Suomen kantaan, jossa korostetaan erityisesti varhaisen vaiheen ja kasvuvaiheen innovatiivisten kasvuyritysten (sekä startup- että scaleup-vaihe) oman pääoman ehtoisen rahoituksen saatavuuden merkitystä innovaatioiden, teknologisen kehityksen ja siten talouskasvun näkökulmasta.

Komission mukaan oman pääoman ehtoisen rahoituksen (equity) edistäminen olisi tärkeää ja yhtä lailla olisi tärkeää edistää riski- ja kasvupääomaan sijoittamista (”venture capital” ja ”growth capital”). Ministeriö on vahvasti samaa mieltä komission näkemyksen kanssa. Tämä on erityisen tärkeää Suomessa, koska suomalaiset pääomarahastot ovat pieniä verrattaessa muihin eurooppalaisiin pääomarahastoihin.

Politiikkatoimina komissio aikoo ehdottaa institutionaalisten sijoittajien sijoitussääntöjen laajentamista Solvenssi II:n delegoidussa asetuksessa. Vakuutusyhtiössä on merkittävät varallisuuserät ja mahdollistamalla paremmalla sääntelyllä niiden kanavoituminen esimerkiksi

pääomarahastoihin, on sillä merkittävä vaikutus esimerkiksi suomalaisten pääomarahastojen koon kasvattamiseen.

Säästämis- ja sijoitusunionin tavoitteisiin liittyy harmonisoitu valvonta. Tämä tarkoittaa, että kaikki rahoitusmarkkinoilla toimivat saisivat samanlaisen valvontakohtelun riippumatta niiden sijainnista EU:n alueella. Harmonisoitu valvonta voitaisiin keskitetyn valvonnan lisäksi saavuttaa periaatteessa myös yhdenmukaisilla kansallisilla valvontakäytännöillä. Ministeriö kannattaa harmonisoitua valvontaa, jotta rahoitusmarkkinoilla toimivat saavat samanlaisen valvontakohtelun, mutta suhtautuu varauksella keskitettyyn valvontaan.

Kuten edellä todetaan pitää työ- ja elinkeinoministeriö lähtökohtaisesti komission yleisellä tasolla olevia esityksiä hyvinä. Ministeriö ei voi kuitenkaan olla korostamatta myös tässä lausunnossa toimia millä Suomen valtio voi omilla päätöksillään tehdä pääoma-/yritysrahoituksen parantamiseksi. Tästä erinomaisena esimerkkinä on pääministeri Orpon hallituksen puoliväliriihessä tekemä päätös, jossa yleishyödyllisten yhteisöjen ky-muotoisiin pääomasijoitusrahastoihin tekemien sijoitusten säätämistä verovapaaksi selvitetään ja **toteutetaan muutokset vuodesta 2026 alkaen**. Työ- ja elinkeinoministeriö on ajanut asiaa useiden vaalikausien ajan ja nyt asiasta on selkeä hallituksen poliittinen päätös. Toivottavasti mahdollistava laki saadaan voimaan alkuvuodesta 2026. Puoliväliriihessä päätettiin myös, että samassa yhteydessä selvitetään ky-muotoisiin pääomasijoitusrahastoihin tehtyjen sijoitusten verotusta kokonaisuutena. Tämäkin on erinomainen päätös ja oikein toteutettuna sillä on merkittävä vaikutus suomalaisten pääomarahastojen varainkeruuseen.

Valtion tulisi aktiivisesti myös miettiä muita keinoja, joilla poistetaan esteitä yksityisiltä sijoituksilta ja pääomilta. Esteiden poistamisen lisäksi tulisi valtion muiden maiden tavoin miettiä aktiivisesti mitä kannustimia (esim. veroetuja) olisi mahdollista tarjota yksityisille sijoittajille.